

Elhuyar efektua

Sormena, elkarlana, dibulgazioa eta diziplinartekotasuna. Balio horien argitara abiatu ziren joan den urrian 2013ko CAF-Elhuyar sariak, "Elhuyar efektua" leloarekin. Euskarazko zientziaren dibulgaziora idazle berriak erakartzeko asmoz 1994ean sortutako sariketaren 20. urteurrena betetzear dela, beste urtemuga bat izan du gogoan 2013ko edizioak: nola, 1783ko irailean, wolframaren berri eman zuten Fausto eta Juan Jose Elhuyarrek Euskal Herriko Adiskideen Elkartearen buletinean. Bergarako mintegian egin zuten aurkikuntza, beste batzuen artean, Xabier Munibe Peñafloidako kondearen bultzadapean sortu zen ikerketa-gunean.

Aurten, Bergarara hurbildu dira CAF-Elhuyar sariak, eta Errekalde Jauregian, Peñafloidako kondearen bizileku izandakoan, ospatu dute sari-banaketa, sortaile haien ondarea aintzat hartu, eta etorkizunera begira jartzeko, elkarlanaren, dibulgazioaren eta diziplinartekotasunaren bidez.

Elhuyar aldizkaria ere gehitu zaio Elhuyar efektuari, eta zerbaki honetan argitaratu ditugu dibulgazio-artikuluaren kategoriako bi lan sarituak: dibulgazio-artikulu orokor onena, eta egilearen tesian oinarritutako dibulgazio-artikulu onena.

Eta *Elhuyar* aldizkaria bezala, beste asko ere gehitu zaizkio. Esaterako, Bergarako Udala, Errekalde jauregian bertan irekiko duen Laboratorium zientzia-museoarekin. Izan ere, "Elhuyar efektua" ez da Elhuyarren jabetzakoa, eta ez da mugatzen CAF-Elhuyar sariaren 2013ko ediziora.

Joan den irailetik hona kultura zientifikoa euskaraz hedatzeko sarean izan den mugimendua sormena, elkarlana, dibulgazioa eta diziplinartekotasuna da. Jon Mattin Matxain kimikariak sortu zuen Twitterren #KulturaZientifikoa ekimena, ondoren jaialdi birtual bihurtu dena. Hiru hilabeteen 120 ekarpen izan ditu jaialdiak, eta agerian utzi du kultura zientifikoa euskaraz bizitzeko eta hedatzeko komunitate osasuntsua dugula sarean.

CAF-Elhuyar sariarekin saritutako lanetara iritsi aurretik aurkituko duzue Matxainek berak idatzitako balorazio-artikuluak. Eta CAF-Elhuyar sariak 2014ko edizioa izango duten bezala, Kultura Zientifikoa jaialdiak ere izango du bigarren edizio bat. Elhuyarren Zientzia.net webguneak hartu du jada testigua. Ospatzeko arrazoiak ez ditugu falta.

**Eider Carton Virto**

Elhuyar Zientzia eta Teknologia aldizkariaren zuzendaria

**BEGIRADA BAT EUSKAL HERRIKO SAGUZARREI**

Saguzarrak ikertzearen helburu nagusietako bat da haien kontserbazioan laguntzea, ezagutzen diren saguzar asko arrisku-egoeran baitaude. Babesteko modu bat da haiak ezagutzea, bai eta zer egoeratan dauden jakitea ere. Antton Alberdi biologoak Euskal Herriko saguzarrei buruzko hainbat bitxikeria eta ezaugarri kontatzen ditu.



ELKARRIZKETA

Iñaki Alegria

UEUko zuzendaria

Iñaki Alegria Udako Euskal Unibertsitateko (UEU) zuzendari berria da martxotik, baina ez ditu utzi Informatika Fakultatean dituen lanak. Hala, irakaskuntzan, ikerketan eta administrazioan, hiruretan ari da lanean. Elkarrizketan, gogotsu hitz egin digu arlo bakoitzean dituen asmoak eta itxaropenez.

28

Fikzioa errealitate bihurtzen denean

Agian, giza irudimena gehien erakarri duen fikziozko teknologietako bat teleportazioa izan da. Edonork nahiko luke beretzat gailu batean sartu eta, istant batean, unibertsoko beste toki batean agertzeko gaitasuna. Baina zer dio zientziak horri buruz? Posible al da teleportazioa?

46

Arrainak, otorduetan, ekologiaz mintzo dira

Arrainen elikagaiaren konposizioa eta ugaritasuna aldatzen badira, horrek kate trofikoan eragin zuzena duen heinean, ondorio latzak izan daitezke arrainen ugaritasunean, eta, ondorioz, arrantzan. Tesi honetan, Bizkaiko Golkoko espezie pelagiko txikien elikadura-ohiturak aztertu dira, arrantzaren kudeaketa hobetzeko.



50



LEKUKOA

Enrike Zuazua

Enrique Zuazuak grinaz bizi du matematika. Ezin du ezkutatu matematikarekiko sentitzen duen erakarpina, lilura, eta, gainera, lilura hori kutsatzen saiatzen da, uste osoa baitu gizartearen motor nagusietariko bat dela matematika.

42



Baloi platonikoak

Aurtengo Munduko Futbol Txapelketako Brazuca baloia airez puztutako kubo bat da, eta futboleko baloi ohikoena, pentagono beltz eta hexagono zuriduna, ikosaedro bat eraldatuta sortzen da. Kuboa eta ikosaedroa poliedro bereziak dira, futbolaren inguruan sortzen den zaletasuna, edo maitasuna, ere berezia den bezala. Poliedroak zein maitasuna, biak platonikoak dira.

33



SAREAN+

aurkibidea]

4 FLASHA
EHUko Argazki Zientifikoan
V. Lehiaketa

6 ALBISTEAK

18 **BEGIRADA BAT
EUSKAL HERRIKO
SAGUZARREI**

28 ELKARRIZKETA
Iñaki Alegria

33 Baloi platonikoak

38 ANALISA
#KulturaZientifikoa
1. Jaialdiaren inguruko
hausnarketa
JON MATTIN MATXAIN

40 ISTORIOAK
Gutunak erbestetik, fisioaz

42 IRAULTZA TXIKIEN LEKUKOAK
Enrike Zuazua

43 SATORRAK ILARGIAN

CAF-ELHUYAR SARIAK 2013

46 **Fikzioa errealitate
bihurtzen denean**
GORKA AZKUNE

50 **Arrainak, otorduetan,
ekologiaz mintzo dira**
ENeko BACHILLER

54 ASTRONOMIA

56 HURRENGO ZENBAKIAN